

GLOBALE SENIORERS KINAREJSE

23. OKTOBER – 5. NOVEMBER 2014

Sammendraget og fordøjet af Henrik Døcker

Globale Seniorer gennemførte i efteråret 2014 sin første udlandsrejse for sine medlemmer. En snes af dem deltog i hvad der havde karakter af en kombineret turist- og studierejse, nøje tilrettelagt og forberedt af foreningens særlige Kina-gruppe, som forinden havde holdt en hel stribe møder for at få inddraget så mange aspekter som muligt og for at tilgodese de enkelte deltageres interesser – med skyldig hensyntagen til helheden og det praktisk gennemførlige.

På turen blev det til omkring en halv snes møder og besøg hos institutioner og private foretagender i henholdsvis *Beijing* og *Shanghai*. Rejsen bekræftede det almindelige indtryk af et moderne samfund med enorm fokus på vækst og modernisme, hektisk byggeaktivitet og jagt på profit, hvor indtrykket af ”socialistisk kapitalisme” brændte sig fast. Det traditionelle kinesiske præg på de gigantbyer, vi besøgte, var kun glimtvis til stede - i skyggen af en skov af skyskrabere. Rejsen fra Beijing til Shanghai foregik med højhastighedstog (310 km/t).

Et indledende besøg hos Departementet for Internationalt Samarbejde i Det Internationale Publikationsbureau (CIPG, China International Publishing Group - en offentlig institution til varetagelse af information om Kina udadtil) gav en fin introduktion ved en veloplagt viceminister, *Zhou Mingwei*, der berettede om den vældige udvikling i nutidens Kina: En befolkningstilvækst på 10 mio. om året, en økonomisk vækst, dog reduceret fra 14 til 7-8 pct., der har taget overhånd, hvad ikke mindst urbaniseringen og forureningen er udtryk for. På få år er 400 mio. flyttet fra land til by. Smoggen kunne ses i Beijing, om end ikke direkte sanses, kun få gik med beskyttelsesmaske. Hovedstadens fem mio. biler og over 20 mio. indbyggere er også for mange, sagde Zhou. Ifølge Zhou er Kinas største udfordring den økonomiske ulighed og forureningen, begge spørgsmål han forsikrede, at Kinas nye ledelse vil gøre noget ved.

Noget særligt var mødet med den tidligere kinesiske ambassadør i København, *Zhen Jianguo*, som jeg tilfældigvis tidligere har haft fornøjelsen at møde i hans ambassadørtid i den danske hovedstad. Fordi han i sin ungdom var udvekslingsstudent i Danmark taler

Det moderne Kina, foto: Mette Mønsted

han flydende dansk og som pensionist har han bevaret stærk tilknytning til vort land: Han læser således dagligt *Politiken*, *Berlingske* og *Jyllands-Posten*. Det er ikke blevet glemt, at Danmark var et af de første lande, der gav diplomatisk anerkendelse af Den Kinesiske Folkerepublik, og at Poul Hartling var den første vestlige regeringschef, der besøgte Kina. Danske firmaer har, som han sagde, bidraget til Kinas udvikling - eksemplificeret ved Halldor Topsøes gødningsfabrik og produktionen af enzymer. Dertil selskaber som Bestseller, Selective, Lego og Novo Nordisk.

Ambassadør Zhen stillede sig positivt til evt. at etablere et kinesisk-dansk samvirke med brug af Globale Seniorer, fx ved organisering af et seminar i Kina eller Danmark.

Møde i CIPG (Mette Mønsted, Per Bo, Zhou Mingwei og Peter Lyngse)

foto: Gitte Vesterlund

Sociale medier og censur

På netværks- og telekommunikationsvirksomheden *Huawei* i Shenzen berettede vice-administrerende direktør *Jack Li Peng* om det verdensomspændende firma, aktiv i 170 lande, med 150.000 ansatte, forsknings- og udviklingscentre i en række lande og med titusinder af patenter. Vi så kun lidt af den vældige bygning, vi kom ind i. Den var angivelig 1 km. lang og uden nogen egentlig produktion. Til gengæld var 60 pct. af de ansatte forskningsmedarbejdere, sagde Li Peng. Vi fik et kik ind i en af de mange forskningsafdelinger, og det vi så levede op til billedet af en forskningsenhed i Silicon Valley: Blue jeans, skjorten uden på bukserne, bordfodbold, pizzabakker og madrasser til hvil.

Om de elektroniske og sociale medier berettede *Tina Hu*, konsulent ved et privat marketingsfirma i Shanghai - et stort emne eftersom Kina i dag har 618 mio. internetbrugere. Når vi tilrejsende måtte stejle over, at så udbredte og populære net-tjenester som Google og Facebook *ikke* kan benyttes i Kina på grund af censuren, så kunne hun oplyse, at det ikke gjorde så meget, fordi landet selv har over 150 sociale tjenester, der dækker deres behov.

Kinesere på nettet, foto: *Gitte Vesterlund*

Hun ville også vide, at 900.000 regeringsansatte følger med på de sociale medier. Det opfattede hun ikke som noget negativt, eftersom de "åbenhjertige meningstilkendegivelser" brugtes til at tilpasse kommunistpartiets politik. Tillige har net-tjenesterne - og overvågningen af dem - den funktion at afsløre og udstille korrupte politikere og embedsmænd. Hun tilføjede, at nethandelen i Kina nu har et enormt omfang, kineserne overgår i dag japanerne og amerikanerne på det punkt. Tilsvarende viste hun statistiske opgørelser og foto fra undergrunden i Shanghai, der demonstrerer, at kineserne er mindst lige så aktive på smartphones og tablets som danskerne.

Fagforeninger og udenlandske virksomheder

Om fagforeningssituationen orienterede souschefen for den internationale afdeling af Shanghais Sammenslutning af Fagforeninger, *Zhang Guofeng*. Han gav en kort historisk introduktion til udviklingen af arbejdsmarkedet i Shanghai. og fortsatte med en malerisk fremstilling af fagforeningernes aktuelle rolle i lønforhandlinger, de udstrakte sociale sikringsordninger, hjælp til vanskeligt stillede, evt. syge, medlemmer, ja endog et særligt 'fagforeningshospital' m.v. Den betydning af fagforeningerne, forstået som repræsentative nedefra kommende strømninger blandt arbejderne, som man kunne få fra Zhangs fremstilling, blev i nogen måde punkteret af ytringer fra *Søren Ishøy*, regionaldirektør ved det danske Grundfos' pumpefabrik i Suzhou, et par timers kørsel fra Shanghai.

Han tilskrev således ikke fagforeningerne nogen nævneværdig betydning ved lønforhandlinger; men han medgav, at det var i gang og nævnte konkret, at fabrikken havde fået henvendelser fra den faglige organisation i Suzhou, så hans vurdering var, at det ville komme. Grundfos har en stor opgave i regionen, som *Ishøy* omtalte som deres 2. hjemmemarked: Behovet for bedre vandforsyning og kloakering er under indtryk af den voldsomme industrialisering enormt - ifølge ham er 80 pct. af Kinas vand forurenet.

Ishøy har boet i Kina i ti år, er kinesisk gift og har to børn. Grundfos har ind imellem været konfronteret med store problemer med at få leverancer og tilladelser, fordi firmaet har en "nul-tolerance-politik" over for korruption. Det er en indgroet vane hos kineserne at komme med penge i røde kuverter, hvad der altid fremmer ekspeditionen.

Den danske gruppe blev vist rundt på fabrikken, der alt i alt har omkr. 2000 ansatte, inklusiv en udviklingsafdeling, og mødte også flere andre danske medarbejdere. Efter *Søren Ishøys* opfattelse var uafhængige fagforeninger aldeles i deres vorden, men kineserne har et langtidsperspektiv, understregede han.

En anden dansker, vi havde møde med, direktøren for Dansk Industris (DI's) Kina-kontor, *Glen Mikkelsen*, pointerede, at det kræver stor tålmodighed at komme ind på det kinesiske marked, og at intet dansk firma skulle forvente overskud i de første fem år. Kina har i dag en vækst på syv pct. om året. Med en fordobling af realindkomsten i løbet af de sidste tyve år er Kina ved at blive et af de vigtigste forbrugsmarkeder i verden. Men væksten er ukoordineret, og der er stadig mellem 200 mio. og 250 mio. fattige i landet.

På luksus-plejehjem for ældre

Et besøg på ældre-hjemmet Vi Kang i Shanghai gav desværre ikke et alment dækkende indtryk af hvordan ældre kan tilbringe deres sidste år under betryggende forhold. Det viste sig at være et privatejet luksus-plejehjem med en egenbetaling på 7000 kr. om måneden. Der boede ca. 150 personer på hjemmet, hvis omgivelser var flotte: Omliggende park med smuk beplantning. Inde i bygningen god plads og adskillige elevatorer. Vores gruppe blev spaltet op i to og fik forevist beboernes værelser - de var dog ikke specielt imponerende. Men faciliteterne var første klasses. Vores forventning om at blive nærmere og bredere orienteret om ældres muligheder for aktivering mv. forduftede, da vi førtes ind i en sal, hvor flere af beboerne havde forberedt forskellig kunstnerisk optræden. En lang tale af forstanderen blev kun oversat i et ultrakort resumé.

Det kan her tilføjes, at antallet af plejehjem for ældre i Kina er helt utilstrækkeligt. Landet havde i 2013 200 mio. mennesker på 60 år eller derover. Beijing alene har to mio. over denne alder, men kun 400.000 senge til ældre-centre. Det tager som regel ti år at få plads på et sådant hjem, hvis man vel at mærke bor i byen. På landet er forholdene meget dårligere. Mange ældre får ikke den fornødne pleje som følge af étbarns-politikken, hvor det ene barn måske bor langt fra forældrene eller den længstlevende af disse. Vice-minister Zhou Mingwei sagde på mødet med os, at den måde, de ældre behandles på, blot er én af flere udfordringer efter étbarns-politikken, som styret er bevidst om skal adresseres.

Indtryk fra to landdistrikter

Gruppen havde to besøg på landet, idet det havde været et ønske også at opleve noget af det kinesiske bondeland. På vej til den kinesiske mur var indlagt besøg i en landsby, som dog ikke afspejlede ret meget egentligt landbrug. Vi så nogle fiskedamme og fik fortællinger om de store indtægter bønder havde haft ved bortforpagtning af rismarker, men vi havde ikke held til at møde nogle rigtige bønder. Landsbyen var tidligere besøgt af daværende præsident Hu Jintao, som havde døbt den: "Den kønneste landsby" og vi blev præsenteret for både sted, mindsten og informationstavle, som noget enestående og særligt. Vores indtryk var, at det "særlige" var nærheden til storbyen, som nu gav bønderne mulighed for at profitere af stedets potentiale som fritids-resort for Beijings middelklasse. Landsbrugsproduktionen bar også spor af at være tæt på storbyens købestærke marked, og langs vejen købte vi frugt og nødder fra

Vejside salg, foto: Mette Mønsted

små boder. Vi spiste aftensmad på en lokal restaurant, som var meget populær på stedet. Det indgik også i oplevelsen at få lov til at fremstille nogle af de populære dumplings.

Vi overnattede på et slags feriehjem, der endnu ikke var fuldt udbygget. Det kneb med varmen og hyggen, men stedet var meget søgt - det så man på rækken af taxier eller lejede biler uden for. Vi frøs bravt ind imellem, men personalet gjorde en behjertet indsats for at få skik på varmeapparaterne. Næste morgen var kold, men også klar med en varmende sol, perfekte vilkår for at opleve den store mur. Vi havde alle set utallige afbildninger af muren - alligevel blev vi slået af virkeligheden: Dens volumen og skarpe profil som tegnede sig i bjergene så langt vores øjne rakte og næsten uendeligt bag det punkt. Som en undtagelse spiste vi ikke kinesisk, men vi indtog frokosten i en tidligere skole, som en kinesisk gift amerikaner havde købt og indrettet til en rigtig god restaurant, som også imødekom europæiske smagsløg.

Det andet besøg blev gjort som udflugt til en ø ud for Shanghai, det gjaldt den såkaldt "Lykkelige farm" på Chongming. Øen er ved Shanghais vældige ekspansion (byen talte allerede i 2012 21 mio. indbyggere) nærmest ved at blive en forstad. Som andre steder, er mange oprindelige landmænd ved at udvikle sig til en slags *gentleman farmers*, der har ansat folk til det egentlige landbrugsarbejde. Her gjaldt det imidlertid gartneri og lidt landbrug. Vi så arealer med grøntsager

og en mindre gedefarm. Ejeren, eller rettere manden med brugsretten, var ansat i et it-firma og farmen bestyredes af konen (som bestemt ikke havde "jord under neglene").

Det er fremdeles staten, der ejer al jord i Kina, men bønderne har brugsret, som går i arv. Der var også drivhuse, hvor man dyrkede peber, agurker, ladyfinger, tomater mv. Der var tale om et demonstrationslandbrug med delvis økologisk produktion. Den elskværdige modtagelse syntes dog at have sin rod i en forventning om at vi kom tilrejsende med en masse gode råd om bedre dyrkningsmetoder etc. Det kom noget bag på os absolut ikke-landbrugskyndige byboere fra Danmark.

Gymnasium med morgenappel og strækmark

Et andet mindeværdigt besøg var på en skole i Shanghai med det opfindsomme navn "Gymnasium nr. 1". Illusioner om at se "en ganske almindelig skole" eller "en ganske almindelig bondegård" i et land som Kina kan man godt lægge væk. Der er ikke alene ofte en sprogbarriere (selv om vi mødte mange fint engelsktalende), der er også en kulturkløft. Og det at kineserne forventer noget andet end vi. Den, vi så i Shanghai, var en privat elite-skole, dog delvis finansieret af det kommunistiske parti, men så også med en del elever, som var børn af partispidser.

Vi fik et kig ind i klasseværelserne med de flittige elever, som ikke lod sig forstyrre af vores nysgerrige blikke. Og vi overværede flaghejsning med tilhørende strækmark på et stort grønt areal uden for skolebygningen. En sådan appel var der én gang om ugen. Der brugtes pc'er og interaktive undervisnings-

materialer. Der er ni års tvungen skolegang, idet 70 pct. af eleverne går videre til gymnasiet eller tekniske skoler. Elevprisen pr. år på et sådant gymnasium er ca. 6000 yuan (svarede nogenlunde til 6000 kr.). Mønster elever uden midler kan opnå stipendier.

På vej til gymnasiet fortalte vores guide og tolk Chen Lingyi, med hendes egen familie som eksempel, om adgangssystemerne, som er relativt komplekse. Både ansøgerens eksamenskarakter, bopælsregistrering og etnicitet indgår som parametre ved vurderingen af en ansøger til et gymnasium eller en videregående uddannelse. Alt drejer sig om at komme i de bedste skoler og det kræver høje eksamenskarakterer - eller mange penge. Skolesystemet præger fra starten børnene med en konkurrencementalitet der efter Chen Lingyis opfattelse på nogle punkter står i vejen for deres udvikling.

Den lærer, som viste os rundt, fortalte, at der for det meste er tale om en med vore øjne gammeldags undervisning, præget af lærerens indtæring af stoffet. Selvstændig stillingtagen, kreativitet og kritisk analyse talte de ikke om og sådan noget som gruppearbejde var totalt ukendt. Men alene opkomsten af mange private skoler indvarsler nye tider. Halvdelen af Kinas befolkning bor i dag i byområder, og det alene vil medføre en hævelse af den gennemsnitlige undervisningsstandard i landet. Vi fik også mulighed for at tale med nogle elever, både på forhånd udpegede og grupper der sluttede sig nysgerrigt til. De bekræftede vores opfattelse af myreflittige og meget ambitiøse studerende, hvis skolearbejde fylder næsten alle døgnets vågne timer.

Morgenappel og strækmark
Gymnasium nr. 1, Shanghai

foto:
Ida-Elisabeth Andersen

Seværdigheder og indtryk fra Beijing og Shanghai

I turen indgik også besøg på Tian'anmen pladsen i Beijing, i dag præget af en gigantisk skulptur af en blomsterbuket foruden det store billede af formand Mao Zedong, i Den Forbudte By, og ved Det Himmelske Tempel. I flere parker så vi mange dyrke forskellige former for legemsudfoldelser, bl.a. *tao-chi*, som også har et betydeligt antal udøvere i Danmark. Andre kinesere var fælles om brætspil, tævede i kortene eller hørte på orkestermusik, alt mens søndagssolen lige akkurat magtede at bryde igennem dynen af smog. Vi spadserede rundt i et såkaldt *hutong-område*, dvs. den i dag meget beskedne del af Beijing, som består af de traditionelle lave huse uden vinduer ud til gaden og med et lille indre gårdareal. Vi mødte kort en dansker, Lars Ulrich, som har specialiseret sig i at indsamle fotos, der kan genoplive noget af fortidens Kina - deriblandt alt det, der gik til under kulturrevolutionen, men som kan opspores her og der i udlandet, mest i form af fotos. Vi så en lille udstilling af dette i en hutong, han råder over.

I Shanghai gik vi lidt rundt i det gamle oprindelig europæisk prægede kvarter kaldet *Bund*, nød drinks på en tagterrasse til det bedagede Peace Hotel, som kunne bringe svage minder om dengang byen var inddelt i forskellige europæiske nationers såkaldte *concessions*, eksempelvis den franske og den engelske. Nu om dage blev blikket fyldt af Prudongskvarterets skyskrabere - en af dem på 492 meter og med 95 etager var vi oppe i. Der er i dag stadig en samling bygninger tilbage fra koncessionstiden opført i 1800-tallet.

En stor oplevelse var det overvære et meget ekvilibristisk akrobatshow, som fremviste artister med de mest utrolige evner til balance og præcision.

Til slut førtes gruppen med en magnethøjbane (430 km/t) ud til Shanghais lufthavn. 13 dages oplevelser og indtryk kunne så fæste sig på den 12 timer lange luftrejse direkte tilbage til København.

Alle bidrog på forskellig vis til turens forberedelse og gennemførelse. Ingen nævnt, ingen glemt.

foto:
Gitte Vesterlund

Himmeltempelparken, foto: Ida-Elisabeth Andersen

Efterskrift:

Mødet med det kinesiske køkken

Fordøjet af Lene Grønfeldt

Vi havde ønsket at få mulighed for at spise 'almindelig' kinesisk mad, og det lykkedes rigtig godt, selv om det aldrig bliver den mad den almindelige kineser spiser til daglig når måltiderne foregår på restaurant.

Det kinesiske køkken er stort og varieret, med mange regionale forskelle som valget af restauranter afspejlede: Kantonesisk (det vi kender bedst i vesten), Hang Zhou, Yunnan, Sichuan, Peking og Shanghai køkkener stod på listen over de restauranter vi besøgte. Vi sad normalt ved runde 10 mandsborde med en enkelt undtagelse, hvor vi sad 20 rundt om bordet. Bordene havde drejeskive, hvor retterne blev serveret i den orden de nu blev færdige, og vi tog fra med vores spisepinde. Både det roterende bord og spisepindene var en udfordring i sig selv. Alle steder var primært besøgt af kinesere, med os som undtagelser.

Et måltid, som det vi normalt spiste, bestod af 10 - 12 retter: Kødretter med variation af fjerkræ (en del and), svine- og oksekød, mange grønsagsretter og altid en fisk og en suppe. Retterne var krydret og tilberedt meget forskelligt - det kantonesiske køkken er mildt, det sichuanesiske stærkt med det karakteristiske sichuan peber som vigtig ingrediens.

Hvis man kun kender kinesisk mad fra de traditionelle kinesiske restauranter i Vesten, er det en stor overraskelse at opleve det ægte kinesiske køkken. Og så lærte vi i øvrigt, at ris spises alene som en side ret eller mellemret, og ikke - som vi kender det - som tilbehør til en hovedret.